

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การแก้ปัญหาความขัดแย้งเรื่องการบวชภิกษุณีในสังคมไทย
ผู้วิจัย	: นางสาวณัชปภา วาสิงหน
ปริญญา	: พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร (พรรณา), ป.ธ. ๙, ศศ.ม. (พุทธศาสนศึกษา), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา) : ผศ. ดร. ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์, M.A. (Philosophy), Ph.D. (Religion and Society)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๕ กันยายน ๒๕๕๔

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาความขัดแย้งเรื่องการบวชภิกษุณีในสังคมไทย (๒) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุความขัดแย้งเรื่องการบวชภิกษุณีในสังคมไทย และ (๓) เพื่อเสนอการแก้ปัญหาความขัดแย้งเรื่องการบวชภิกษุณีในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่าความขัดแย้งเรื่องการบวชภิกษุณีในสังคมไทยเป็นผลมาจากทัศนคติที่แตกต่างกันเกี่ยวกับภิกษุณีและการบวชภิกษุณีซึ่งก่อให้เกิดทั้งฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุนการบวชภิกษุณี ความขัดแย้งเกี่ยวกับภิกษุณีมี ๔ ประเด็นหลัก คือ (๑) พุทธประสงค์ในการประดิษฐานภิกษุณีสงฆ์ (๒) ภิกษุณีกับอันตรายต่อการประพฤติพรหมจรรย์ของภิกษุสงฆ์ (๓) ภิกษุณีกับปัญหาความสมดุลของโครงสร้างทางสังคม และ (๔) เจตนารมณ์การรื้อฟื้นภิกษุณี ความขัดแย้งเกี่ยวกับการบวชภิกษุณีมี ๓ ประเด็นหลัก คือ (๑) การบวชภิกษุณีตามพระวินัย (๒) การทดแทนการบวชภิกษุณีเถรวาทด้วยการบวชชี และ (๓) การบวชภิกษุณีกับความรับผิดชอบของคณะสงฆ์ไทย

ส่วนที่เกี่ยวกับภิกษุณี ฝ่ายคัดค้านการบวชภิกษุณีมีทัศนะว่าพระพุทธเจ้าไม่มีพระประสงค์ที่จะประดิษฐานภิกษุณีสงฆ์ขึ้นมาในพระพุทธศาสนา ภิกษุณีสงฆ์เกิดจากเหตุปัจจัยภายนอกบางอย่างที่ผลักดันให้ในที่สุดพระพุทธเจ้าจำต้องอนุญาตให้มีภิกษุณีสงฆ์ ภิกษุณีเป็นอันตรายต่อการประพฤติพรหมจรรย์ของภิกษุสงฆ์ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดขึ้นจึงไม่ควรมีภิกษุณีขึ้นมาในคณะสงฆ์ ปัญหาความสมดุลของโครงสร้างทางสังคมไม่เกี่ยวข้องกับการไม่มีภิกษุณีสงฆ์ และเจตนารมณ์ในการรื้อฟื้นภิกษุณีในสังคมไทยเป็นไปอย่างไม่มีบริสุทธ์แต่เป็นเรื่องการยึดติดรูปแบบความเป็นนักบวชของสตรีบางกลุ่มและเป็นการเลียนแบบแนวคิดสิทธิสตรีของโลกตะวันตก ส่วนที่เกี่ยวกับการบวชภิกษุณี การบวชภิกษุณีไม่สามารถกระทำได้อย่างถูกต้องตามพระวินัย ไม่ว่าโดยการบวชจากสงฆ์ฝ่ายเดียวหรือสองฝ่าย

การบวชจากสงฆ์ฝ่ายเดียวถือว่าได้ยกเลิกไปแล้ว ส่วนการบวชจากสงฆ์สองฝ่ายไม่สามารถกระทำได้ เพราะภิกษุณีสงฆ์เถรวาทผู้ทำหน้าที่เป็นปวัตตินีซึ่งเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการบวชได้สูญสิ้นไปแล้ว การทดแทนการบวชภิกษุณีเถรวาทด้วยการบวชชีถือเป็นทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับสตรีที่ประสงค์จะเป็นนักบวชในสังคมไทย และการแก้ปัญหาบวชภิกษุณีในสังคมไทยถือว่าอยู่พ้นอำนาจความรับผิดชอบของคณะสงฆ์ไทย

ฝ่ายสนับสนุนการบวชภิกษุณีมีทัศนะตรงกันข้ามกับฝ่ายคัดค้านการบวชภิกษุณีทุกประเด็นจากการศึกษาข้ออ้างของทั้งสองฝ่าย พบว่าข้ออ้างของฝ่ายคัดค้านการบวชภิกษุณีในสังคมไทยทั้งประเด็นที่เกี่ยวกับภิกษุณีและการบวชภิกษุณี ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและหลักการของพระพุทธศาสนา ส่วนที่เกี่ยวกับภิกษุณี เชื่อได้ว่าพระพุทธเจ้ามีพระประสงค์ที่จะประดิษฐานภิกษุณีสงฆ์ขึ้นมาอย่างแท้จริง ทั้งภิกษุและภิกษุณีต่างเป็นอันตรายต่อการประพฤติพรหมจรรย์ซึ่งกันและกัน การเรียกร้องต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถือว่าไม่เป็นธรรม การไม่มีภิกษุณีสงฆ์มีผลกระทบต่อโครงสร้างความสมดุลของสังคมตามหลักปฏิจกสัมปบาทและขัดต่อหลักพุทธบริษัท ๔ ซึ่งเป็นสังคมอุดมคติในพระพุทธศาสนา และการเรียกร้องการบวชภิกษุณีไม่ว่ามาจากความยึดคิดในรูปแบบการเป็นนักบวชหรือเพราะได้รับอิทธิพลจากตะวันตก โดยหลักเหตุผลถือว่าไม่ใช่สิ่งที่ทำให้ความชอบธรรมในการเรียกร้องเสียไป ส่วนที่เกี่ยวกับการบวชภิกษุณี การบวชภิกษุณีสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องตามพระวินัย ทั้งโดยวิธีการบวชจากสงฆ์ฝ่ายเดียวหรือสองฝ่าย กรณีบวชจากสงฆ์ฝ่ายเดียวพระพุทธเจ้าไม่ได้ประกาศยกเลิก ส่วนกรณีบวชจากสงฆ์สองฝ่ายในปัจจุบันก็มีสงฆ์สองฝ่ายอยู่ครบถ้วน การทดแทนการบวชภิกษุณีเถรวาทด้วยการบวชชีถือเป็นทางเลือกอย่างหนึ่งของสตรีแต่ทดแทนการบวชภิกษุณีไม่ได้ และการแก้ปัญหการบวชภิกษุณีในสังคมไทยถือเป็นอำนาจความรับผิดชอบของคณะสงฆ์ไทย

สาเหตุพื้นฐานของการคัดค้านการบวชภิกษุณีในสังคมไทยมาจากปัจจัยหลัก ๓ ประการ คือ (๑) ตัณหา (๒) ทิฏฐิ และ (๓) มานะ โดยตัณหาคือความอยากปกป้องระบบปิณฑาธิปไตยและอัตลักษณ์ของเถรวาทของผู้ที่ได้ประโยชน์จากอุดมคติดังกล่าว ทิฏฐิคือวาทกรรมต่างๆ ที่มุ่งให้เกิดความเข้าใจว่าการบวชภิกษุณีเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและเป็นไปไม่ได้ และมานะคือท่าทีที่มุ่งปฏิเสธการแก้ปัญหการบวชภิกษุณีอย่างสร้างสรรค์ หากกลับมุงรักษาสภาพด้อยโอกาสของสตรีให้คงอยู่ต่อไป การแก้ปัญหความขัดแย้งเรื่องการบวชภิกษุณีในสังคมไทย ประเด็นสำคัญต้องกลับไปมีทิฏฐิที่ถูกต้องทั้งที่เกี่ยวกับภิกษุณีและการบวชภิกษุณี หรือการกลับไปยึดถือหลักการและเจตนารมณ์การเกิดขึ้นของภิกษุณีในพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งพุทธบัญญัติว่าด้วยการบวชภิกษุณีของพระพุทธเจ้าด้วยความเคารพ

Dissertation Title : The Conflict Solution on Bhikkhuni Ordination in Thai Society

Researcher : Ms. Nachchapapha Wasinghon

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)

Dissertation Supervisory Committee : Phramaha Somboon Wuddhikaro, Pali VII, M.A., Ph.D.
(Buddhist Studies)

: Assist. Prof. Dr. Tavivat Puntarigvivat, M.A. Philosophy,
Ph.D. (Religion and Society)

Date of Graduation : 9 September 2011

Abstract

This study is of 3 objectives. They are (1) to study the conflict regarding the ordination of bhikkhuni in Thai society. (2) to analyze the causes of conflict regarding the ordination of bhikkhuni in Thai society, and (3) to propose the solution of the conflict regarding the ordination of bhikkhuni in Thai society. From the research, it is found that the conflict about the ordination of bhikkhuni in Thai society is the results of the different views about bhikkhuni and ordination of bhikkhuni which leads to be the opposing parties of the ordination of bhikkhuni and the supporting ones. The conflict of bhikkhuni is of 4 main issues: namely (1) the Buddha's intention of bhikkhuni sangha establishment. (2) bhikkhuni and the harm to the chastity of bhikkhu. (3) bhikkhuni and the balancing of social structure's problems, and (4) the intention to renew the ordination of bhikkhuni. The conflict of bhikkhuni ordination is of 3 main issues: namely (1) bhikkhuni ordination according to the Vinaya. (2) the replacement of ordination of bhikkhuni with the ordination of maechee, and (3) bhikkhuni ordination and the responsibility of the Thai sangha.

In case of bhikkhuni, the opposing parties of the ordination of bhikkhuni view that the Buddha had no intention to establish the bhikkhuni sangha in Buddhism. Bhikkhuni sangha arose from some of the external factors causing the Buddha to set up bhikkhuni order. Bhikkhuni would be

harmful to bhikkhu, to avoid the problems arising, there should not be bhikkhuni in the sangha order. The problem of the balance of the social structure is not connected with the issues of the sangha without bhikkhuni. The intention of reinstatement on bhikkhuni ordination in Thai society is the absence of honesty. It is of adhesion in the form of a priest of some groups of women and is to imitate the concept of women's rights of the West. In case of bhikkhuni ordination, the ordination of bhikkhuni cannot be done correctly according to the Vinaya, even with single sangha or both sanghas. The ordination with single sangha was abandoned and with both sanghas, it cannot be done because the Theravada buddhist bhikkhunis who act as the preceptor which is a part of component of the ordination, no longer exists. The ordination of maechee instead of Theravada bhikkhuni is the suitable alternative type for women who wish to become a monk in Thai society. The solution of the bhikkhuni ordination in Thai society is over the limit of responsibility of the Thai sangha.

The supporting parties of the ordination of bhikkhuni has contrary view to the opposing parties of the ordination of bhikkhuni in every points. From the study of the premises given by two sides, it is found that the premises of the opposing parties both in the matter of bhikkhuni and ordination of bhikkhuni are not in compliance with the facts and the principles in Buddhism. In case of bhikkhuni, the finding might be understandable that the Buddha had true intention to establish bhikkhuni sangha in Buddhism. Both bhikkhu and bhikkhuni are threatening to each other so it cannot be justified to claims against any parties. The sangha that without bhikkhuni has impact on the balance of social structure. With reference to this word, it is according with the principle of the Paticca-samupada and contrary with the fourfold assembly of Buddhism which is the ideology social in Buddhism. Claiming of the bhikkhuni ordination, even from the adhesive in the form of a priest, or because they are influenced by the Western concept, it does not make a legitimate to it. In case of bhikkhuni ordination, the ordination of bhikkhuni can be done correctly according to the Vinaya even with single sangha and both sanghas. In case of with the single sangha, the Buddha did not renounce the mention method and with the both sanghas, they are now currently in full. The ordination of maechee instead of Theravada bhikkhuni is one of alternative type for women who wish to become a

monk but it cannot be instead of bhikkhuni ordination. The solution of bhikkhuni ordination in Thai society is the responsibility of the Thai sangha.

The basic causes of the protesting the ordination of bhikkhuni in Thai society arise from 3 main factors, namely (1) Tanha, (2) Ditthi, and (3) Mana. Tanha is a strong wish to protect the system of patriarchy and the identity of the Theravada of the persons who gain such a benefit from these ideals. Ditthi is the discourses which point that bhikkhuni ordination cannot be done correctly and impossibility. Mana is the attitude of refusal to solve the problem of bhikkhuni ordination in creative solutions but keeping the conditions of disadvantaged women to continue. To resolve the conflict regarding the ordination of bhikkhuni in Thai society, the key note is to have the correct Ditthi about bhikkhuni and bhikkhuni ordination or to adhere to and abide by the principles and the will of arising of bhikkhuni sangha in Buddhism particularly bhikkhuni ordained by the constitution of the Buddha with respect.